

POVEĆANJE IEC/BCC OBRAZOVANJA MEĐU MLADIMA (Prijateljski centri za mlade)

Naziv projekta:	“Povećanje IEC/BCC obrazovanja o prevenciji među mladima” – cilj 1 Programa Global Fonda za BiH pod nazivom Državni odgovor na HIV/AIDS u ratom razrušenom i visoko stigmatiziranom okruženju
Donator:	Global Fond UNDP (Primarni primatelj sredstava za BiH)
Lokacije implementacije:	Bosna i Hercegovina (Banja Luka, Bihać, Bijeljina, Brčko, Derventa, Dobo, Foča, Livno, Mostar, Mrkonjić Grad, Orašje, Prijedor, Sarajevo, Travnik, Tuzla i Zenica)
Vrijeme implementacije:	2007- 2011
Implementator projekta:	Asocijacija XY

UKRATKO O PROJEKTU

Državni odgovor na HIV/AIDS u ratom razrušenom i visoko stigmatiziranom okruženju je program finansijski podržan od strane Global fonda za borbu protiv AIDS-a, tuberkuloze i malarije a implementiran od strane UNDP-a kao primarnog primatelja sredstava te partnera iz nevladinih organizacija i javnih ustanova/institucija iz cijele Bosne i Hercegovine.

Asocijacija XY je odgovorna za implementaciju cilja 1 ovog programa pod nazivom: „Povećanje IEC/BCC edukacije o prevenciji među mladim ljudima u BiH“. U okviru ovog projekta, primarni zadatak Asocijacije XY je da uspostavi i razvije Prijateljske centre za mlade (PCM) širom Bosne i Hercegovine. Kako bi to ostvarila na najbolji način, Asocijacija XY je koristila svoje iskustvo (2006 godine osnovan je Prijateljski centar za mlade XY u Sarajevu) te procedure i standarde koje je razvila uz podršku matične organizacije, IPPF EN-a.

U prethodne tri (3) godine projekta, Asocijacija XY je pored jačanja postojećih pet (5) Prijateljskih centara za mlade koji su postojali prije početka projekta u Sarajevu, Banja Luci, Brčkom, Mostaru i Bihaću uspostavila još 11 ovakvih centara i to u Doboju, Tuzli, Zenici, Bijeljini, Livnu, Prijedoru, Foči, Travniku, Mrkonjić Gradu, Derventi i Orašju. Do kraja projekta planirano je da u Bosni i Hercegovini djeluje 21 Prijateljski centar za mlade.

PRIJATELJSKI CENTRI ZA MLADE (PCM)

Prijateljski centri za mlade su kreirani da pružaju raznovrsne i kvalitetne usluge prilagođene specifičnim potrebama mladih ljudi a posebno ranjivih grupa.

Specifičnosti ovih centara su:

- prijateljski pristup prema klijentima
- neosuđujući stav prema klijentima, stav bez predrasuda
- povjerljivost
- poštivanje prava klijenata
- besplatne usluge (u obimu u kojem je to moguće)

Prijateljski centri za mlade promovišu zdrave stilove života i brigu o vlastitom zdravlju te zaštitu seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava mladih ljudi, uključujući prevenciju HIV-a i drugih spolno prenosivih infekcija.

Prijateljski centri za mlade pružaju usluge informisanja, edukacije, psihološkog savjetovanja i ginekoloških pregleda populaciji od 14-25 godina širom Bosne i Hercegovine.

STRUKTURA PRIJATELJSKIH CENTARA ZA MLADE

Za osnivanje i rad ovih centara u okviru projekta, korišten je model koji se zasniva na djelovanju dvije odvojene jedinice i to: nevladine organizacije i doma zdravlja. Ove dvije jedinice su fizički odvojene i iako svaka od njih ima svoju specifičnu ulogu i obaveze, one predstavljaju integralnu cjelinu.

1. **Nevladina organizacija** ima ulogu **info centra** koji informiše mlade ljude o vrsti i važnosti usluga koje nudi Prijateljski centar za mlade. Info centar zapravo ima ulogu posrednika između klijenata (mladih ljudi) i domova zdravlja. Educirani mladi ljudi iz nevladine organizacije/info centra sprovode prezentacije vršnjačke edukacije u školama, sprovode edukativne aktivnosti van škola i vrše podjelu edukativnih materijala i kondoma.
2. **Dom zdravlja** ima zadatak da u okviru postojećih kapaciteta pruži prijateljske usluge mladim ljudima u posebnim terminima kako bi se obezbijedila povjerljivost klijenata. Timovi zdravstvenih radnika su senzibilizirani za prijateljski pristup u radu sa mladim ljudima a projekt finansijski podržava tri predstavnika medicinskog tima na svakoj lokaciji PCM i to: ginekologa, psihologa i medicinsku sestru.

AKTIVNOSTI PROJEKTA

- Asocijacija XY** je odgovorna za uspostavljanje i jačanje Prijateljskih centara za mlade diljem BiH i sprovela je slijedeće aktivnosti:
  - Procjena nevladinih organizacija na lokacijama
  - Uspostavljanje saradnje sa domovima zdravlja
  - Potpisivanje ugovora sa nevladinim organizacijama i domovima zdravlja
  - Treninzi vršnjačke edukacije (treninzi za edukatore vršnjaka i treninzi za trenere)
  - Senzibilizacija medicinskog osoblja o prijateljskom pristupu u radu sa mladim ljudima

- Info centri** su odgovorni za sprovođenje promotivnih i edukativnih aktivnosti a uradili su slijedeće:
  - Vršnjačka edukacija u osnovnim i srednjim školama
  - Edukativne aktivnosti na fakultetima
  - Vanškolske aktivnosti sa mladim ljudima i predstavnicima vulnerabilnih grupa
  - Edukativne aktivnosti sa roditeljima i školskim osobljem
  - Različiti događaji za mlade (koncerti, ulične aktivnosti i sl.)
  - Kontinuirana distribucija kondoma i edukativnog materijala

Slike 1 i 2: Ulične akcije u Banja Luci i Travniku

Slike 3 i 4: Prezentacije vršnjačke edukacije u Derventi i Sarajevu

❑ **Medicinski centri** su odgovorni za sprovođenje medicinskih usluga i to kroz:

- Kontinuiranu saradnju sa lokalnim nevladinim organizacijama (info centrima) na projektnim lokacijama
- Pružanje ginekoloških usluga mladim ljudima
- Pružanje savjetodavnih usluga mladim ljudima
- Upućivanje klijenata prema drugim uslugama u druge ustanove, pogotovo u DST centre (Centre za dobrovoljno savjetovanje i testiranje na HIV, hepatitis B i hepatitis C)

Slika 5- Projektne lokacije

OSTVARENI REZULTATI ZA PERIOD 2007-2009

- Mlade osobe (14 - 19 godina) obuhvaćene vršnjačkom edukacijom o prevenciji HIV-a u školskom okruženju – **53 784**
- Mlade osobe (14 - 19 godina) obuhvaćene vršnjačkom edukacijom o prevenciji HIV-a u vanškolskom okruženju – **115 734**
- Educirani treneri - **57**
- Educirani vršnjački edukatori - **793**
- Distribuirani kondomi – **1 209 937**
- Distribuirani edukativni materijali u školama – **41 557**
- Distribuirani edukativni materijali van školskih okruženja – **269 543**
- Mladi ljudi koji su dobili medicinske usluge – **11 930**
- Mladi ljudi koji su bili na psihološkom savjetovanju – **5 176**
- Mladi ljudi upućeni u DST centre – **467**
- Broj edukatora vršnjaka aktivnih u okviru YSAFE mreže BiH – **135**

GODIŠNJA KONFERENCIJA EDUKATORA VRŠNJAKA (DOPRINOS UNDP, WORLD VISION I ASOCIJACIJA XY)

Godišnju konferenciju edukatora vršnjaka koju Asocijacija XY organizuje već četvrtu godinu su finansijski podržali UNDP i World Vision. Svrha konferencije je bila da vršnjački edukatori koji su uključeni u projekt podijele svoja iskustva, razgovaraju o poteškoćama i osmisle preporuke za poboljšanje kvaliteta projektnih aktivnosti. Sama konferencija je održana u Banja Luci 17. i 18. oktobra 2009 godine.

80 vršnjačkih edukatora iz 16 Prijateljskih centara za mlade iz cijele BiH je učestvovalo na ovoj konferenciji i donijelo slijedeće preporuke:

- ❖ Redovno održavati follow-up (dodatne) treninge
- ❖ Uključiti nove teme u postojeće prezentacije o HIV-u (ostale spolno prenosive infekcije, kontracepcija i sl.)
- ❖ Uključiti mlade ljude ispod 14 godina u edukaciju
- ❖ Održavati redovne sastanke i susrete vršnjačkih edukatora

Slike 6 i 7: Učesnici na YSAFE konferenciji i članovi YSAFE mreže BiH

PREPORUKE

- Širiti i jačati mrežu vršnjačkih edukatora (YSAFE BiH) kroz kontinuiranu edukaciju (treninzi, radionice, follow up treninzi)
- Nastaviti sa sprovođenjem vršnjačke edukacije u osnovnim i srednjim školama
- Uključiti mlade ispod 14 godina u program vršnjačke edukacije
- Edukovati mlade iz ruralnih područja
- Uvesti nove teme na prezentacijama u školama (zdravi životni stilovi i sl.)
- Jačati angažman neformalne mreže Prijateljskih centara za mlade BiH
- Medijski promovisati sve Prijateljske centre za mlade u BiH
- Jačati saradnju sa relevantnim ustanovama iz oblasti obrazovanja
- Obezbjediti samoodrživost Prijateljskih centara za mlade uključivanjem lokalnih zajednica

„Imao sam prilike da vidim edukatore Asocijacije XY kako sprovode promotivne aktivnosti na Trgu i jako mi se sviđa to što rade. Smatram da je to dobra prilika da dobijem besplatne kondome i promotivne materijale iz kojih mogu nešto saznati o spolno prenosivim infekcijama i sl. Edukatorice iz Asocijacije XY su mi mnogo stvari objasnile o kojima nisam ranije znao; npr. gde trebam držati kondom što smatram da je važno znati jer sam prije držao kondom u zadnjem džepu što je pogrešno. Također, rekly su mi da u našem gradu postoji Prijateljski centar za mlade gdje radi ginekolog i psiholog, kao i gdje se nalazi centar za testiranje na HIV.“

* Komentar učesnika na uličnoj aktivnosti u Banja Luci*

KONTAKT

Emina Osmanagić
Direktorica / Asocijacija XY
Danijela Ozme 12
Tel: +387 33 260 760
Fax: +387 33 260 617
E-mail: bhfpa.xy@bih.net.ba